

Örökbefogadással kapcsolatos feladatok

A gyermekek örökbefogadásával kapcsolatos igen széleskörű feladatrendszerben az, ami a gyerekek oldaláról feladat (az örökbefogadhatóvá nyilvánítás, majd a kihelyezés folyamán) egyértelműen állami feladatként szakszolgáltatás, illetve gyámügyi ügyintézés. A sikeres örökbefogadás ugyanakkor az örökbefogadni szándékozók alkalmassági vizsgálatán, kiválasztásán, felkészítésén valamint az örökbefogadói család gondozásának, utógondozásának szakmai minőségén alapszik. Ebben a folyamatban a gyereki és az örökbefogadói oldalt együttes szemlélettel kezeljük Szakszolgálatunkban.

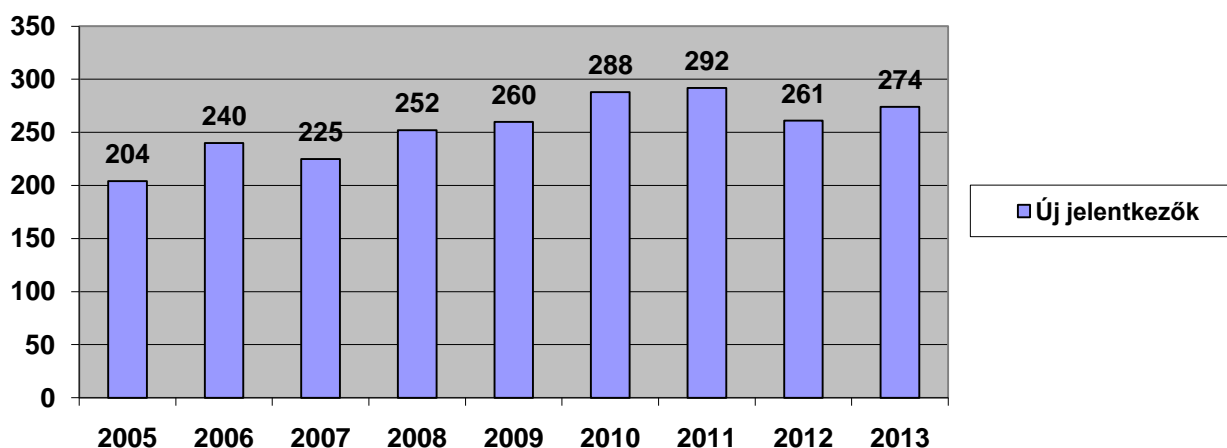
A Szakszolgálat örökbefogadással kapcsolatos tevékenysége többretű. Egyrészt, az örökbe fogadható gyermekekhez, másrészt az örökbe fogadni szándékozókhoz köthető. A Szolgálat tevékenysége az örökbe fogadható gyermekekkel attól a pillanattól kezdődik, amikor jogilag örökbe fogadhatóvá váltak. Az örökbefogadókkal kapcsolatos tevékenység a jelentkezés pillanatától az alkalmassági vizsgálaton, felkészítésen, a gyermekkel való barátkoztatáson, a kötelező gondozási idő alatti segítesen keresztül az örökbefogadás lezárásáig, sőt 2014. március 15-től az utánkövetés végső pillanatáig tart.

Ezen sokrétű tevékenységet jelen pillanatban 7 fő tanácsadó, 3 fő pszichológus és 1 fő osztályvezető végzi.

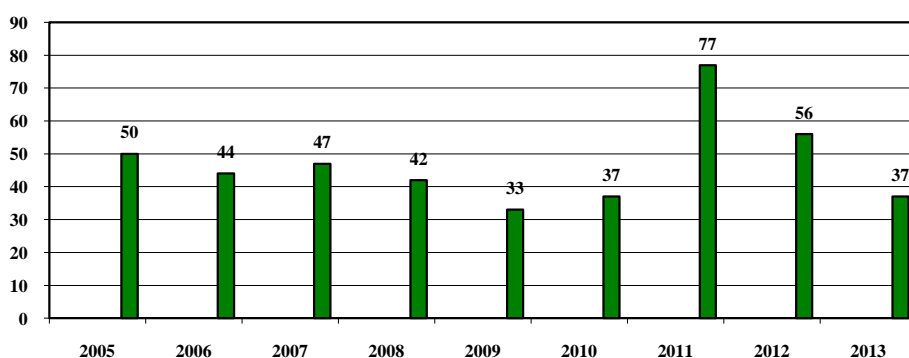
Az örökbe fogadható gyermekek száma a szakellátásban nevelkedő titkosan örökbe fogadható neveltek létszámától, a szülői hozzájáruló nyilatkozat következtében csecsemőként örökbe fogadható gyermekek számától, valamint a nyílt és a rokoni/házastársi örökbefogadások számától függ.

Alábbiakban a Szolgálat örökbeadási tevékenységét az aktuális számokkal, valamint néhány idősoros adattal táblázatba foglaltn mutatjuk be.

Új jelentkezők számának alakulása 2005-2013. között

Fővárosi illetékességű örökbefogadott gyermekek (2005. -2013. között)

A Szakszolgálat az örökbefogadók kötelező felkészítésének 2003-as kezdetétől rendelkezik akkreditált képzéssel e tárgykörben, aminek eredményeként ez ideáig közel 3500 tanúsítványt állított ki örökbefogadók részére. A képzés színvonalának elismerése, hogy nem csak a fővárosban, hanem több megyében is tart tanfolyamokat a Fővárosi Szakszolgálat, valamint – tekintettel a Hágai Egyezmény alapján Magyarországon örökbe fogadni szándékozó idegenajkú örökbefogadókra – a Szolgálat az ő számukra angol nyelvű tanfolyamot tart. Az éves engedélyezett csoportok száma 16-18.

Aktuális adatok

Örökbeadások számokban		
	Összes	Lezárult jogerős határozattal
Örökbeadható gyermekek száma	146*	
Titkolt terhességből született gyermek adatkezelése	20	15 (törvényes képviselő a Fővárosi Gyermekvédelmi Szakszolgálatnál lévő személyes iratokat átvette)
Titkos örökbefogadások	97	35
ebből fővárosi gyermek	33	18
ebből vidéki felajánlás	64	17
Nyílt örökbefogadások	53	33
Rokoni/házastársi örökbefogadás	12	4
Össz. Örökbefogadás	162	72

*az örökbeadható gyermekek ügyében folyamatos, naprakész az együttműködés és egyeztetés a EMMI illetékes főosztályával és a Központi Hatósággal a hazai és nemzetközi örökbefogadások előmozdítása érdekében

Örökbefogadásra várakozó családok számokban	
Összes jogerős határozattal rendelkező várakozó	577
2014-ben eddig jelentkezett	219
Ebből jogerőre váró	144

A fenti adatsorokból jól látható, hogy az örökbe fogadni szándékozók száma az elmúlt évek során folyamatos emelkedést mutat, miközben az örökbeadott gyermekek száma változatosan alakul. Megjegyezzük, hogy a civil szervezetek 2005-ös belépése jelentősen átrendezte az örökbefogadások alakulását. Összességében azonban elmondható, hogy 2011-ig országosan is folyamatos csökkentek az örökbefogadások. 2011-ben azonban hosszú évek után ismét 800 fölé emelkedett az országos esetszám, meggyőződésünk szerint az örökbefogadások jogi szabályozásában bekövetkezett kedvező fordulatoknak köszönhetően.

Az Örökbefogadási Szolgálat a folyamatosan változó jogszabályoknak megfelelően nem csak a nevelésbe vett gyermekek örökbefogadásában működik közre, hanem mind a nyílt, mind a rokoni/házastársi, mind pedig az illetékességi területén kívülről, de fővárosi örökbefogadók által örökbefogadott gyermekek ügyében is. Ezért éves szinten az elmúlt évek során mind végig több mint 150 örökbefogadásban működtek közre.

MELLÉKLETEK:

1. Tájékoztató leendő örökbefogadóknak
2. Általános tájékoztatás
3. Tájékoztató az utánpótlásról
4. jogi szabályozás

TISZTELT LEENDŐ ÖRÖKBE FOGADÓK!

Döntésük elősegítése érdekében készítettük e rövid összefoglalót

ÖRÖKBEOFAGADÁSRÓL CÍMSZAVAKBAN

Örökbefogadás célja

Az örökbefogadás célja, hogy az örökbefogadó(k) és rokonsága, valamint az örökbefogadott gyermek között hosszú távú, stabil **családi köteleket hozzon létre**, mely által a **kiskorú**, akit szülei különböző okok miatt megfelelően nevelni nem képesek, **családban való nevelkedése biztosítottá válik**.

Ki fogadhat örökbe?

Örökbefogadó csak az a **teljesen cselekvőképes nagykorú személy** lehet, aki örökbefogadási tanácsadáson és felkészítő tanfolyamon eredménnyel részt vett és személyisége, valamint körülményei alapján – a gyámhivatal örökbefogadás előtti eljárása során hozott határozat értelmében – alkalmas a gyermek örökbefogadására és legalább 25 éves, továbbá **a gyermeknél legalább 16, legfeljebb 45 évvel idősebb**. Házasságban élő örökbefogadó személyek esetében a **fiatalabb házastárs** életkorát kell alapul venni.

Nem fogadhat örökbe az, aki a szülői felügyeleti jog megszüntetését vagy a közügyek gyakorlásától eltiltást kimondó jogerős bírósági ítélet hatálya alatt áll.

Az örökbefogadás céljára tekintettel a gyámhivatal a gyermek érdekében elsősorban a házasságban élő örökbefogadók által történő örökbefogadást engedélyezi.

Ki fogadható örökbe?

Örökbefogadható az a kiskorú személy:

- a. akiről a szülők jogerős lemondó nyilatkozattal a gyámhivatalban lemondtak
- b. aki nevelésben van, és a gyámhivatal örökbefogadhatónak nyilvánítottak
- c. akinek a szüleit a bíróság megfosztotta szülői jogaitól
- d. akit az egészségügyi intézmény erre kijelölt helyén (inkubátor) helyeztek el, feltéve, hogy hat héten belül a szülő a gyermekért nem jelentkezik
- e. akinek a szülei elhunytak.

Az örökbefogadott személyt az örökbefogadás fennállása alatt csak az örökbefogadó házastársa fogadhatja örökbe.

Örökbefogadás joghatásai

Az örökbefogadott mind az örökbefogadóval, mind annak rokonaival szemben az örökbefogadó gyermekének a jogállásába lép. Az örökbefogadott gyermek az örökbefogadó családi nevet viseli.

Örökbefogadás formái

Aszerint, hogy kik között jön létre az örökbefogadás megkülönböztetünk egyrészt családon belüli, ún. rokoni örökbefogadást, másrészt idegen gyermekekre irányuló örökbefogadást.

Aszerint, hogy a vér szerinti szülő(k) és az örökbefogadó szülő(k) ismerik-e egymást vagy sem, megkülönböztetünk nyílt és titkos örökbefogadást.

- a. **Nyílt örökbefogadás** esetében az örökbefogadó szülő(k) és a vérszerinti szülő(k) ismerik egymást. Az eljárást lefolytató gyámhivatal az örökbefogadót, az örökbefogadandó korlátozottan cselekvőképes gyermeket és a vérszerinti szülőt együttesen, egy tárgyalás keretében köteles meghallgatni.
- b. **Titkos örökbefogadás** a gyámság alatt álló örökbefogadhatónak nyilvánított nevelésbe vett gyermek örökbefogadása, illetve amikor a vér szerinti szülő úgy adja meg a hozzájárulását, hogy az örökbefogadó személyét és személyi adatait nem ismeri. A titkosság azt jelenti, hogy a vér szerinti szülő az örökbefogadásról nem kap értesítést, és azt sem fellebbezéssel, sem egyéb módon nem támadhatja meg.

Várakozási idő

2014. január 1-jén 586 alkalmassági határozattal rendelkező jelentkezőt (a házaspárok egy jelentkezőnek számítanak) tartottunk nyilván. Ebből 2013-as 326 jelentkező. A várakozási időt nagyon nehéz megbecsülni, az leginkább az örökbe fogadni szándékozók elfogadási hajlandóságától és elvárási szintjétől függ. Ilyen esetszámok mellett biztonsággal állítható, hogy a várakozási idő a jövőben sem fog csökkenni.

2014-ben a 2009. év végi – 2010. évi jelentkezők közül kerülhetnek sorra. Egy 0-3 éves, egészséges gyermek esetén a fővárosban a várakozási idő jelenleg 4-5 év. A kizárólag újszülött gyermeket titkosan örökbe fogadni szándékozóknál még ennél is hosszabb lehet, hiszen az újszülöttek örökbefogadása ma Magyarországon jellemzően nyílt eljárásban történik. Mivel a törvény egyértelműen a házaspári örökbefogadásokat preferálja, ezért az egyedülálló vagy önállóan örökbefogadó jelentkezőknek a házaspárként örökbefogadóknál többet kell várakozniuk.

Annak érdekében, hogy a Szakszolgálat szakemberei az alkalmassági határozat jogerőre emelkedését követően is tájékozódhassanak az ügyfelek elképzeléseiről, vágyairól, élethelyzetéről, illetve, hogy egy folyamatos kommunikáció állhasson fenn a két fél között, örökbefogadási tanácsadóink segítségével a várakozási idő alatt is rendszeres kapcsolatot tartunk ügyfeleinkkel.

ÖRÖKBEOFOGADÁS ELŐTTI ELJÁRÁS

Eljárás megindításának helye és módja

Az örökbefogadás előtti eljárás az örökbe fogadni szándékozó személy kérelmére a **lakóhely szerint illetékes területi gyermekvédelmi szakszolgálatnál** [továbbiakban Szakszolgálat] indul. Az eljárás ingyenes, kivéve az örökbefogadói tanfolyamot.

A Szakszolgálat az örökbe fogadni szándékozó személyt személyes találkozás során tájékoztatja az örökbefogadás feltételeiről, a szükséges vizsgálatok és környezettanulmány mibenlétéről, valamint az alkalmasság megszerzéséhez szükséges felkészítő tanfolyamról.

Amennyiben a örökbe fogadni szándékozó jelentkező kéri az országos nyilvántartásba való felvételét, kérelméhez fényképet csatolhat. Célszerű, hogy a fényképen minden olyan családtag szerepeljen, aki a jelentkezővel egy háztartásban él, illetve hasznos, ha a fotó alapján a jelentkező lakókörnyezetéről, életstílusáról is benyomást lehet nyerni.

A tájékoztató végén a jelentkező jelentkezését (kérelem) kézjeggyével is ellátja. Az örökbefogadásra várakozók listáján a jelentkezés időpontja válik irányadóvá.

Az örökbe fogadni szándékozó személyt a Szakszolgálat a kérelem beadásától számított 60 napon belül egy újabb személyesen találkozó keretében tájékoztatja az alkalmassági vizsgálat eredményéről. A Szakszolgálat a vizsgálatok és a környezettanulmány alapján, valamint az örökbefogadó(k) szándékának és az örökbefogadandó gyermekre vonatkozó elképzelése(i)nek a figyelembevételével alakítja ki javaslatát, melyet az örökbe fogadni szándékozó személy(ek) egyidejű értesítése, tájékoztatása mellett megküld az örökbe fogadni szándékozók lakóhelye szerint - amennyiben ez eltér, úgy a választásuk szerinti - illetékes gyámhivatalnak.

A javaslat részei:

- ügyfél kérelme
- háziorvosi igazolás az örökbefogadásra való egészségügyi alkalmasságról
- pszichológiai vélemény
- igazolás az örökbefogadási előtti tanácsadásról
- környezettanulmány
- felkészítő tanfolyam elvégzését igazoló tanúsítvány
- maga a kialakított javaslat.

Amennyiben az örökbe fogadni szándékozó személy az alkalmassági vizsgálaton vagy a tanácsadáson nem jelenik meg, és távolmaradását nem menti ki, illetőleg a környezettanulmány elvégzését nem teszi lehetővé, kérelmét visszavontnak kell tekinteni és az eljárást meg kell szüntetni. A megszüntetésről a Szakszolgálat írásos értesítést küld.

Szükséges vizsgálatok és előzetes feltételek

- a. **Orvosi vizsgálat** során a háziorvosnak – szükség esetén a szakorvosnak – arról kell nyilatkoznia, hogy az örökbe fogadni kívánó személy nem szenved-e:
 - a gyermek megfelelő ellátását is korlátozó testi, érzékszervi, értelmi fogyatékoságban
 - súlyos pszichotikus zavarban
 - alkohol- vagy kábítószer-függőségben
 - olyan betegségben, amely miatt – akár időszakosan is – akadályoztatott a gyermekről való gondoskodásban, illetve amely a gyermek fejlődését veszélyezteti.
- b. **Pszichológiai alkalmassági vizsgálat** során az örökbefogadó(k) motivációját, élethelyzetét, személyiségét, továbbá az örökbefogadandó gyermek harmonikus fejlődését, felnövekedését biztosító nevelési elképzeléseket tárjuk fel. A vizsgálati szakaszon túl a beszélgetésnek egy tanácsadási része is van.
- c. **Környezettanulmány** során – mely az örökbe fogadni szándékozó(k) tényleges lakóhelyén, azaz az otthonában készül, lehetőség szerint az együtt élő családtagok részvételével – azt vizsgáljuk, hogy a családi- és lakáskörülmények mennyire alkalmasak örökbefogadásra.
- d. Az **örökbefogadói tanfolyam** célja, hogy saját élményeket is mozgósító, tematikus interaktív csoportban az örökbefogadó szülők mélyebben elgondolkodva saját elképzeléseiken, elvárásaikon és a lehetőségeken, megerősödjenek elhatározásukban, vagy a körülmények sokrétű figyelembe vétele után elállhassanak eredeti szándékuktól. A felkészítő tanfolyam önköltséges, időtartama 21 óra.

Alkalmasság

Alkalmasság megállapítása

A gyámhivatal az örökbe fogadni szándékozó személy alkalmassága kérdésében a Szakszolgálat által megküldött anyagok, a jövedelmi viszony(ok)ra vonatkozó igazolás, az örökbefogadni szándékozó(k) meghallgatása, valamint szükség szerint egyéb dokumentumok alapján dönt.

Az örökbefogadásra való alkalmasságot megállapító határozat a jogerőre emelkedéstől számított **3 évig érvényes**, s tartalmazza, hogy az örökbefogadni szándékozó hány, milyen korú és milyen egészségi állapotú gyermek örökbefogadására alkalmas.

Alkalmasság megállapítása esetén a gyámhivatal jogerős határozata alapján a Szakszolgálat a nyilvántartásában a jelentkezési dátumhoz rendelt sorszámmal aktiválja az örökbe fogadni szándékozó(ka)t. Amennyiben a jelentkező az örökbe fogadni szándékozó személyek országos nyilvántartásába való felvételét is kérte, a Szakszolgálat továbbítja az adatait az országos nyilvántartás számára.

Alkalmatlanság megállapítása esetén új eljárás a határozat jogerőre emelkedésétől számított 1 éven belül sehol az országban nem indítható.

Alkalmasság érvényessége

Amennyiben az érvényességi időn belül örökbefogadási eljárás jogerős befejezésére kerül sor, a határozat érvényességi ideje az örökbefogadás tárgyában hozott határozat jogerőre emelkedésének napjával megszűnik.

Ha a határozat 3 éves érvényességi idejének lejártakor az örökbefogadási eljárás már folyamatban van, a határozat érvényességi ideje meghosszabbodik az örökbefogadási eljárás jogerős befejezéséig.

Amennyiben az örökbefogadni szándékozó személyek testvérek örökbefogadására való alkalmasságát megállapították, és a 3 éves érvényességi idő lejártát megelőzően a testvér is örökbefogadhatóvá válik, a határozat érvényességi ideje meghosszabbodik a testvér örökbefogadási eljárásának jogerős befejezéséig.

Amennyiben a határozat érvényességi idejének 3 évén belül örökbefogadásra nem kerül sor, az érvényességi idő lejártát megelőzően az ügyfél kérelmére és a Szakszolgálat javaslatára legfeljebb **1 évvel meghosszabbítható**, feltéve, hogy azok a körülmények, amelyekre tekintettel az alkalmasságot megállapították nem változtak.

Amennyiben a meghosszabbított érvényességi idő lejártáig sem kerül sor örökbefogadásra, az örökbefogadás előtti eljárást - az örökbefogadás előtti tanácsadás és felkészítő tanfolyam kivételével - az örökbefogadni szándékozó személy kérelmére meg kell ismételni.

Ha az örökbe fogadni szándékozó személy a gyámhivatali határozat 3 éves érvényességi idejének a leteltével az alkalmasság megállapítása (fenntartása) iránt ismételt kérelmet nem terjesztett elő, adatait a Szakszolgálat törli a nyilvántartásból. Erről egyrészt értesíti az örökbe fogadni szándékozó személyt/személyeket, másrészt az országos nyilvántartást. A Szakszolgálat a nyilvántartásból való törlés után a jelentkező által benyújtott fényképet (amennyiben ilyen a rendelkezésére áll) a jelentkező(k)nek visszajuttatja.

Alkalmasság felülvizsgálata

Amennyiben az örökbe fogadni szándékozó személy lakóhelyében, családi állapotában, személyi- és életkörülményeiben, egészségi állapotában, valamint az örökbe fogadandó gyermekre vonatkozó elképzeléseiben az alkalmassági határozat érvényességi időtartama alatt változás következik be, a változásról haladéktalanul köteles a Szakszolgálatot értesíteni.

A jelzett változással kapcsolatosan a Szakszolgálat véleményének kialakítása érdekében az örökbe fogadni szándékozó személyt ismételt alkalmassági eljárásban való részvételre hívja fel.

Lakóhelyváltozás esetén a Szakszolgálat beszerzi a korábbi lakóhely szerinti Szakszolgálatnál kezelt iratokat. az új helyszínre vonatkozóan környezettanulmányt készít. Ha a családi állapotban, személyi- és életkörülményekben, valamint az örökbe fogadandó gyermekre vonatkozó elképzelésekben következik be változás, az örökbefogadás előtti eljárás - a felkészítő tanfolyam kivételével - megismétlődik.

A gyámhivatal a felülvizsgálat eredményeként az örökbefogadásra való alkalmasság fenntartásáról vagy alkalmatlanság kimondásáról határoz. Alkalmasságot fenntartó határozatában ismételten határoz arról, hogy az örökbefogadni szándékozó személy hány, milyen korú és egészségi állapotú gyermek örökbefogadására alkalmas.

Az alkalmasságról szóló eredeti határozat érvényességi ideje azonban nem változik!

Lakóhelyváltozás miatti alkalmasságot fenntartó határozat alapján az új lakóhely szerinti Szakszolgálat a korábbi lakóhely szerinti Szakszolgálatnál bejegyzett eredeti jelentkezés időpontjával veszi nyilvántartásába az örökbe fogadni szándékozót. Ezzel párhuzamosan, a korábbi lakóhely szerinti Szakszolgálat törli nyilvántartásából a jelentkezőt. A változásról az országos nyilvántartás is értesül.

Ha a felülvizsgálat során a gyámhivatal alkalmatlanságot állapít meg, az erről szóló határozat alapján a Szakszolgálat és az országos nyilvántartás törli nyilvántartásából az örökbe fogadni szándékozó személyt/személyeket.

Szülő-gyermek illesztése és összeismertetési folyamata

Egy szakmai team – melynek tagjai a Szakszolgálat szakemberei, a gyermek gyámja és gondozója – feladata, hogy egy adott időpontban örökbeadható gyermek számára a nyilvántartásában szereplő örökbe fogadni szándékozók közül, a törvénynek megfelelően, a jelentkezési sorrend figyelembevételével a legmegfelelőbb örökbefogadó szülőt/házaspárt kiválassza.

A kiválasztott örökbe fogadni szándékozó egyént/házaspárt a team döntéséről a Szakszolgálat örökbefogadási tanácsadója telefonon értesíti, egyben tömören (nem, életkor, egészségi állapot, nevelkedés helyszíne(i) és időtartama) bemutatja a szóban forgó gyermeket. Amennyiben a bemutatás alapján az örökbe fogadni szándékozó(k) érdeklődését a gyermek felkeltette, s további információt és fotót szeretnének róla kapni, ill. látni, az örökbefogadási tanácsadó személyes egyeztetést kezdeményez.

Ezen a találkozón lehetősége nyílik a gyermek élettörténetének anonim megismerésére és a rendelkezésre álló fotók megnézésére. A kapott információk ismeretében az örökbe fogadni szándékozók ismét döntési helyzetbe kerülnek. Válaszukat nem szükséges azonnal megadniuk, 1-2 napig érlelhetik azt. Pozitív válasz esetén az örökbefogadási tanácsadó a gyermek megpillantását szervezi meg. Ez egy olyan egyoldalú alkalom, aminek a célját a szülő-jelölt ismeri, a gyermek azonban ekkor még nem. A szülő-jelölt a gyermekkel interakcióba nem léphet.

Újabb pozitív döntést követően a örökbefogadási tanácsadó immáron egy személyes, interaktív találkozót szervez meg a szülő-jelölt(ek) és a gyermek között. S amennyiben a szülők érdeklődése a gyermek iránt töretlen, megkezdődik a barátkozási, ismerkedési fázis. Ez mindaddig tart, amíg a gyermek és leendő szülője/szülei között az érzelmi kötődés ki nem alakul, ill. amíg a szülő-jelölt(ek) a gyermek gondozását biztonsággal el tudja(k) látni.

ÖRÖKBEFOGADÁS UTÁNI ELJÁRÁS

Örökbefogadást engedélyező eljárás

Az örökbefogadás engedélyezése iránti eljárás az örökbe fogadni szándékozó személy és a gyermek, illetve törvényes képviselője egyetértő, kölcsönös kérelmére indul. A gyámhivatal a szükséges iratok becsatolását követően (az örökbefogadó részéről: alkalmassági határozat, jövedelemigazolás, születési és házassági anyakönyvi kivonat) dönt a gyermeknek az örökbe fogadni szándékozó(k) gondozásába történő kihelyezéséről:

- a. **gyermekvédelmi gondoskodás alatt álló gyermek esetén** a gyermekvédelmi szakszolgálat javaslata és a gyermekvédelmi gyám kérelme alapján **15 napon belül**.
- b. **hathetesenél fiatalabb gyermek esetén 8 napon belül**.

Az örökbe fogadni szándékozó a hozzá örökbefogadási szándékkal kihelyezett gyermek gondozásáról és eltartásáról saját költségén köteles gondoskodni. **A gyermek ellátásához kapcsolódó juttatások azonban a kihelyezés napjától járnak és igényelhetők a számára.**

A **kötelező gondozási idő minimum 30 nap**, melynek során mind a nyílt, mind a titkos örökbefogadások esetén a Szakszolgálat örökbefogadási tanácsadója kíséri figyelemmel a kihelyezett gyermekek gondozását, ellátását, a szülő-gyermek kapcsolat alakulását, a gyermek családba történő beilleszkedését. Tapasztalatai alapján a Szakszolgálat örökbefogadási tanácsadója a gyámhivatal által megadott határidőre megküldi az örökbefogadásra vonatkozó véleményét és környezettanulmányát, egyben javaslatot tesz az örökbefogadás támogatására vagy elutasítására.

Az örökbeadási céllal kihelyezett gyermek a gyámhivatal kötelező gondozási időre történő kihelyező határozatában megállapított időtartam letelte után is az örökbe fogadni szándékozó személynél maradhat az örökbefogadási eljárás befejezéséig.

A gyámhivatal az örökbefogadás engedélyezéséről az erre irányuló kérelem előterjesztésétől számított 60 napon belül dönt, kivéve, ha az elrendelt kötelező gondozási idő az 1 hónapot meghaladja. Ebben az esetben a gondozási idő lejártát követő 30 napon belül kell a döntést meghozni. **Az örökbefogadás az engedélyező határozat jogerőre emelkedésével lép hatályba.**

Az örökbefogadást a gyámhivatal nem engedélyezi:

- ha az a kiskorú érdekeivel ellentétben áll
- ha a közérdeket egyébként sérti
- ha akár a felek, akár az eljárásban egyéb módon közreműködő személyek vagy szervezetek részére haszonszerzéssel jár.

NYÍLT ÖRÖKBEOFOGADÁS SPECIÁLIS SZABÁLYAI

A nyílt örökbefogadások előmozdítása érdekében a Szakszolgálatokon kívül arra működési engedéllyel rendelkező (jelenleg hét ilyen szervezet van) közhasznú szervezetek is örökbefogadást elősegítő tevékenységet folytathatnak. Működési engedélye meglétét egy konkrét örökbefogadási eljárásban a közhasznú szervezetnek kell igazolnia. Szolgáltatásuk nem terjedhet ki az örökbefogadás engedélyezése iránti eljárásban való közreműködésre. Azonban kiterjed a következőkre:

- családgondozás keretében végzett tanácsadás és segítségnyújtás a szociális válsághelyzetben lévő várandós anya számára,
- családok átmeneti otthonában biztosított ellátáshoz való hozzájutás szervezése,
- örökbe fogadni szándékozó felkészítése az örökbefogadásra,
- a vér szerinti szülő és az örökbe fogadni szándékozó kapcsolatfelvételének előkészítése,
- a vér szerinti szülő és az örökbe fogadni szándékozó adatainak nyilvántartása,
- nyilvántartás vezetése az örökbe fogadni szándékozóról és az örökbefogadandó gyermekről,
- a vér szerinti szülő döntése alapján a gyermek nyílt örökbefogadásának elősegítése érdekében, az általa nyilvántartott örökbe fogadni szándékozó személyek közül – a nyilvántartási sorrend figyelembevételével – a gyermek számára alkalmas örökbefogadó szülőt javasol a vér szerinti szülő számára.
- kérelemre, az örökbefogadás engedélyezését követően a vér szerinti szülőnek és az örökbefogadónak történő segítségnyújtás, tanácsadás.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény VIII/A fejezet 69/B. § (1) szerint a szolgáltatás **kizárólag Magyarországon élő, magyar állampolgárságú vér szerinti szülő és örökbe fogadni szándékozó személy közötti kapcsolat létrehozására irányulhat.**

A közhasznú szervezet szakmai vezetője az érvényes alkalmassági határozattal rendelkező örökbe fogadni szándékozó házaspárral (személlyel) írásban köt megállapodást a szolgáltatás nyújtására.

Az általa igénybe vett szolgáltatással összefüggésben felmerült költségeket az örökbe fogadni szándékozó viseli. Ennek éves összege legfeljebb az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének háromszorosa lehet.

Nyílt örökbefogadás esetén a kijelölt gyámhivatal együttesen – tárgyalás keretében – hallgatja meg:

- örökbefogadót
- örökbefogadandó korlátozottan cselekvőképes gyermeket
- az örökbefogadandó gyermek törvényes képviselőjét
- a vér szerinti szülőt
- (amennyiben fennáll) a kiskorú vér szerinti szülő törvényes képviselőjét.

A vér szerinti szülő hozzájáruló nyilatkozatának megtételével szülői felügyeleti joga szünetel. Ezt a gyámhivatal – legkésőbb a gondozásba történő kihelyezésről szóló - határozatban állapítja meg, ezzel egyidejűleg a gyermek részére az örökbefogadót gyámul rendeli ki.

UTÁNKÖVETÉS

1. Belföldi örökbefogadás esetén (ahol az örökbefogadott gyermek magyar állampolgár, az örökbefogadó pedig vagy magyar állampolgár, vagy Magyarországon tartózkodási engedéllyel rendelkező külföldi állampolgár) az örökbefogadást követően a gyermek helyzetét, életkörülményeinek alakulását jogszabályban meghatározott szervezet vagy a Szakszolgálat az örökbefogadást engedélyező határozat jogerőre emelkedésétől számított **legfeljebb öt évig** figyelemmel kíséri és segíti.
2. Magyar állampolgárságú gyermek külföldi állampolgárságú személy által, külföldre történő örökbefogadása esetén a gyermek helyzetéről és életkörülményeiről való tájékoztatás a Központi Hatóságon keresztül történik az illetékes Szakszolgálat felé.
3. Külföldi állampolgárságú gyermek magyarországi örökbefogadását követően az örökbefogadott gyermek életkörülményeiről, beilleszkedéséről a Központi Hatóság felkérésére az illetékes Szakszolgálat örökbefogadási szolgálatának örökbefogadási tanácsadója készít jelentést (a) az örökbefogadást követő 2 hónapon belül, (b) az örökbefogadástól számított egy éven belül.

Bízunk benne, hogy tájékoztatónkkal hasznos segítségükre lehetünk! Amennyiben bármilyen további kérdése vagy észrevétele volna, forduljon örökbefogadási tanácsadójához!

Budapest, 2014. szeptember 1.

Feketéné Böröcz Virág
osztályvezető

Kuslits Gábor
megbízott igazgató

Az örökbefogadott gyermekek után járó, ill. a szüleiket megillető ellátásokról

Számos jogszabály tartalmaz önálló rendelkezéseket az örökbefogadott gyermekekre, ill. az örökbefogadók szülő(k)re vonatkozóan. Ezek közül alább a legfontosabbakat soroltuk fel, melyek aktuális szövegezését a megadott linkeken érhetik el:

Polgári Törvénykönyv (2014.március 15-től)

Negyedik könyv XI. Cím Az örökbefogadás

http://ptk2013.hu/wp-content/uploads/2013/03/uj_ptk_szov.html

Rendelet a gyermekvédelmi eljárásról - 149/1997. (IX. 10.) Korm. rendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról VI. Fejezet Az örökbefogadási és örökbefogadás felbontási ügyek

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99700149.KOR

Családtámogatási ellátások - 1998. évi LXXXIV. törvény a családok támogatásáról

II. Fejezet Családi pótlék

- Nevelési ellátás
- Iskoláztatási támogatás

III. Fejezet Gyermekgondozási támogatások

- Gyermekgondozási támogatás
- Gyermekgondozási segély (GYES)

IV. Fejezet Anyasági támogatás

- Anyasági támogatás

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99800084.TV

Egészségbiztosítási pénzübeli ellátás - 1997. évi LXXXIII. törvény a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól

V. Fejezet Az egészségbiztosítás pénzübeli ellátásai

- Terhességi-gyermekágyi segély (TGYÁS vagy TGYES)
- Gyermekgondozási díj (GYED)

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99700083.TV

Babakötvény - 2005. évi CLXXIV. törvény a fiatalok életkezdési támogatásáról

http://www.babakotveny.info/?oldal=reszletesen_10&lap=2

Tájékoztató Örökbefogadás utánkövetéséről

Tisztelt Örökbefogadó Szülő/k!

A Polgári Törvénykönyv 4:131 § (2) örökbefogadással kapcsolatos rendelkezései a gyámhivatal által jogerős határozattal engedélyezett örökbefogadások esetén kötelezővé teszik az utánkövetés elrendelését egy év időtartamra, mely önkéntesen további négy évvel meghosszabbítható.

A kötelező utánkövetésre az örökbefogadó/k választása szerint a területi gyermekvédelmi szakszolgálat (TEGYESZ) vagy az utánkövetésre engedéllyel rendelkező civil szervezet rendelhető ki.

Az utánkövetés elrendeléséről és a választott utánkövető szervezetről az örökbefogadást engedélyező határozatban a gyámhivatal rendelkezik. Az utánkövetésre kirendelt szervezet az együttműködés hiányát, azaz az utánkövetés végrehajthatatlanságát köteles a kirendelő gyámhivatalnak jelezni.

Az utánkövetés Szakszolgálatunknál az alábbiak szerint történik:

A jogerős határozat kézhezvételét követően az örökbefogadási tanácsadó tájékoztatja Önt/Önököt az utánkövetés első alkalmának lehetséges időpontjáról és helyszínéről.

Az utánkövetést az örökbefogadási tanácsadó és az a pszichológus végzi, akiket Ön/Önök az örökbefogadás előkészítése során korábban már megismert/ek.

Az utánkövetés célja az örökbefogadott gyermek családba történő beilleszkedésének, stabil identitástudata kialakulásának a megsegítése.

Az utánkövetés egy segítő szándékú, támogató jellegű tanácsadás, nem a szülők vizsgáztatását vagy a szülői alkalmasság felülvizsgálatát jelenti. A szakemberek tájékozódnak a gyermek nevelésével és beilleszkedésével kapcsolatos tapasztalataikról, beszélgetnek a családtagokkal, tanácsot adnak a szülőknek az esetlegesen felmerülő nevelési nehézségekkel kapcsolatban. Egyben lehetőséget adnak Önnek/Önöknek arra is, hogy a gyermeke/ik nevelése kapcsán felmerülő kérdéseiket feltegyék, illetve megoszthassák az örökbefogadással kapcsolatos érzéseiket, gondolataikat. A pszichológus a gyermek korának megfelelő játékos módszerek segítségével a gyermekkel is megismerkedik.

Az utánkövetés az örökbefogadási tanácsadóval előre egyeztetett időpontban, az örökbefogadás jogerőre emelkedése után két időszakban történik – az örökbefogadás lezárását követően **két hónappal és egy év múlva** –, s akár több alkalomból is állhat. A találkozások a TEGYESZ erre a célra kialakított családbarát helyiségében, illetve külön kérésre az Ön/ök otthonában történnek. A találkozások résztvevői az örökbefogadó szülő/k és a családban nevelkedő minden kiskorú gyermek, valamint az örökbefogadási tanácsadó és a pszichológus.

Igény esetén az örökbefogadó kérésére, külön szerződéssel a *tértésmentes* utánkövetés egy évnél tovább is tarthat, de legfeljebb az örökbefogadás lezárását követő öt évig terjedhet ki.

A második hónap és az egy év leteltét követően az utánkövetés tapasztalatairól az azt végző szakemberek a gyámhivatalt írásban tájékoztatják. A tájékoztató tartalmazza a találkozások során szerzett tapasztalatokat, valamint az Ön/ök által elmondottakat.

Nagyban elősegítené az utánkövetés sikerét, ha a találkozókra magukkal hoznák az örökbefogadott gyermek orvosi-egészségügyi papírjait, óvodai és iskolai előmenetelét bemutató dokumentációit, alkotásokat, s nem utolsósorban, a családi eseményekről, ünnepekről készült fotókat, és bármi mást, amit fontosnak gondolnak.

Az utánkövetés sikeressége érdekében tanúsított együttműködésüket előre is tisztelettel köszönjük.

Az Örökbefogadási Szolgálat munkatársai

Feketéné Böröcz Virág
Vajdáné Kasza Szilvia
Tóth Zsuzsanna
Gombos Józsefné
Száva Anna
Nagyné Erdély Ildikó
Pluhár Bernadett
Kántor Nedda
Székely Zsuzsanna

Központi elérhetőségünk:

orokbefogadas@tegyesz.hu

+36-1-32-32-900

Örökbefogadás jogi szabályozása

Az Örökbefogadás alapvető anyagi jogi szabályait 2014. március 15-től a 2013. évi V. törvény (Ptk.) szabályozza: XI. cím az örökbefogadásról fejezet.

Az *eljárási szabályok* döntő többsége a Gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149./1997. (IX.10.) Kormányrendelet,(továbbiakban Gyer.) VI. Az örökbefogadási és örökbefogadás felbontási ügyek címet viselő fejezete 37.§. - 53/C §- ban található.

A Szakszolgálat örökbefogadással kapcsolatos tevékenysége részletesen A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről rendelkező 15/1998.(IV.30) NM rendelet 145.§ - 148/B.§-ban kerül meghatározásra. (E rendelkezések olyan aprólékosan írják le a Szakszolgálat ezen tevékenységét, miként azt egy belső szabályzat tenné.)

További, az örökbefogadás szempontjából releváns szabályok találhatóak A gyermekvédelmi és gyámügyi feladat-és hatáskörök ellátásáról, valamint a Gyámhatóság szervezetéről és illetékességéről szóló 331/2006.(XII.23.) Kormányrendelet 22.§ - 23.§ -ban.

Bár elszórtan, de a gyermekvédelem alaptörvénye a Gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban Gyvt.) is tartalmaz az örökbefogadást érintő rendelkezéseket (pl. 34.§./7/,62.§ /1/, 69./A § - 69./E §, 75./A §, 128.§, /3/,135.§ -135/A §,141.§ - 141/B §).